

DANSK KIRKE I SYDSLESVIG

KIRKEDAGEN DEN 8. MAJ 2011

KIRKERÅDETS ÅRSBERETNING

V. FORMANDEN

INDHOLD:

INDLEDNING	s. 2
KIRKERÅDSARBEJDET:	s. 3
Bygge- og ejendomssager	s. 3
Forholdet til Danske Sømands- og Udlandskirker	s. 5
Kirkeudvalgets besøg	s. 6
Spørgsmålet om børneattester	s. 6
Det sydslesvigske Samråd	s. 6
Reduktion i tilskud	s. 6
Ministerpræsidentens dispositionsfond	s. 6
Stadfæstelse af vedtægter	s. 7
Skole- kirkemuseet	s. 7
Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde	s. 7
”Din danske kirke i Sydslesvig”	s. 7
Embedssager	s. 8
Refusionsordningen	s. 8
Håndbog for menighedsråd	s. 9
Danske Kirkers Råd	s. 9
Ny udgave af dansk-tysk salmebog	s. 9
Kirkesiden	s. 9
Christianslystmødet	s. 10
Forholdet til Den Nordelbiske Kirke	s. 10
TAL FRA DEN KIRKELIGE VIRKSOMHED	s. 11
FRA PRÆSTERNES BERETNINGER	s. 12
FORMÅL, DELMÅL, MÅLOPNÅELSE	s. 13
TAK	s. 13
KIRKEDAGENE 2012 / 2013	s. 14

Ansvar og svar skal hænge sammen.

En lang række af menighedsrådene ved de 35 danske evangelisk-lutherske menigheder i Sydslesvig har taget positivt imod henvendelsen udsendt 1. december 2010 angående et møde mellem råd og provst.

Ikke to af disse møder er forløbet ens. Den orientering, der har fundet sted, har dog været ganske ensartet, ligesom det forhåbentlig er blevet klart og umisforståeligt for alle deltagere, at det vigtigste arbejde inden for Dansk Kirke i Sydslesvig foregår ude i de enkelte menigheder. Det var deltagerne forhåbentlig klar over i forvejen. Organisationen DKS, kirkekontoret med de ansatte, den tætte forbindelse til Danske Sømands- og Udlandskirker og relationerne til andre organisationer i Sydslesvig har vi dybest set kun for at tjene forkyndelsen og menighedslivet lokalt.

Det sætter alle engagerede i et medansvar. Et ansvar har vi også, fordi vi årligt modtager et meget flot tilskud fra Danmark. For 2011 lyder bevillingen på 14.600.000,00 kr. Ansvar fordeles på mange skuldre. Det være sig hos engagerede i menighedsrådene, medlemmerne af Kirkerådet, medarbejdere inden for alle arbejdsgræne.

Med ansvaret følger forpligtelsen til både at kigge udad mod de såkaldte ”brugere”, lig med menigheden, og til at kigge indad i retning af organisationsform og struktur. Vi skal således med mellemrum gøre os tanker om, hvor vidt vi bruger bevillingen på den bedst tænkelige måde. Vi har forskellige fora til at drøfte dette. Kirkedagen, kredsmøderne og menighedsrådsmøderne er gode muligheder. Vi skal tage os tid til at løfte blikket fra de mere dagligdags opgaver, problemer og udfordringer og forsøge at lægge et længere perspektiv over kampen for menighedens ”liv og vækst”. Det vil være sundt for os alle.

Vi skal have føling med udviklingen og vilkårene lokalt. Vi bør skele til forholdene for de danske skoler og foreningslivet i øvrigt. Ikke kun for at værne om og styrke samarbejdsrelationerne og den nødvendige gensidige opbakning foreningerne imellem; men sandelig først og fremmest for at stille os selv spørgsmålet: Kan vi udnytte ressourcerne bedre? Har vi tilpasset os virkeligheden i 2011?

Hvor vidt vi har gjort dette i tilstrækkelig grad, er der ganske givet delte meninger om. Det er ofte et temperamentsspørgsmål. Følgende ordveksling fra en generalforsamling vidner herom. En deltager opfordrede menighedsråd og præst til at arbejde med gudstjenestens form og udtryk. Han ønskede sig en mere moderne gudstjeneste for at imødekomme nutidens mennesker. Hans forslag var helt sikkert velment og fremsat ud fra bekymringen: Om kirken nu også når og taler til de næste generationer!

Reaktionerne kom prompte fra flere andre deltagere i generalforsamlingen. ”Nej, gudstjenesten skal ikke laves om. Vi kommer i kirke for at bede, høre ordet og en udlægning af det, takke og lovprise Skaberen samt fornemme den ca. 2000 år gamle historie kirke og gudstjeneste bærer i sig”.

Strukturspøgelset stikker hovedet frem rigtigt mange steder. Drøftelserne sætter sit præg på den kirkelige debat inden for Folkekirken i Danmark. Det dukker op igen og igen inden for Den Nordelbiske Kirke. Fra Evangelische Zeitung er følgende sigende bemærkning hentet: ”Die Kirche bleibt nur dann im Dorf, wenn das Dorf auch in der Kirche bleibt” (27.2.11). Denne rammende formulering kan uden videre oversættes direkte til vore forhold.

Vi skal ikke og må ikke stresse os selv med forandringer for forandringernes skyld. Vi skal heller ikke lade os jage rundt i manegen af smarte modeord fra andre sektorer af samfundet. Herved risikerer vi bare at blive fremmede over for os selv og det, vi bygger på. Folkeligt arbejde og dets nødvendige administrative støtte skal nu en gang ikke skrues sammen som en erhvervsvirksomhed.

Kirken skal være kirke. Forkyndelse skal være forkyndelse. Men i den stadige proces med justeringer under hensyntagen til at kirken også skal være kirke i tiden, skal vi ikke være tilbageholdende med at betone folks ansvar.

Ansvar og svar hænger sammen. Der skal svares på gaven, for den gives helt klart ud fra forventningen om, at det danske mindretal i Sydslesvig også vil være kirke, ikke af tiden, men i tiden og for tidens menneske.

Vi skal i den stadige proces huske at minde hinanden om, at intet af det, vi gør, skal opfindes forfra. Vi står på et solidt fundament. Menighedernes engagerede skal bevare frimodigheden i kampen ud fra bevidsthed om, at kirken er en meget gammel og uundværlig kulturbærende organisation. Forkyndelsen er livsvigtig. Intet mindre. Eller som man kunne læse på forsiden af Flensborg Avis for et par år siden: ”Kirken kæmper for livet!” (Avisen henviste dog til situationen i Jaruplund, der på det tidspunkt var uden et egentligt menighedsråd, hvad der heldigvis er rettet op på i mellemtiden).

Forkyndelsen er livsvigtig. Frimodigheden burde frisætte energi og overskud til at se, at der ikke går skår af budskabet ved nye initiativer, så længe der peges på Jesus Kristus som frelseren.

Hvor vigtig menighedernes indsats for ånd, fællesskab, respekt, værdighed, ja, det **bærende og afgørende menneskesyn** i samfundet

er, betones her med tankevækkende og derfor ofte citerede ord af Heinrich Böll: ”Og jeg overlader til mine samtidiges overvejelser og fantasi at forestille sig en verden, hvor Kristus ikke har været. Jeg tror, at en verden uden Kristus ville få selv ateister til at længes efter Kristus!”

KIRKERÅDSARBEJDET

Kirkerådsmedlemmerne kan se tilbage på 9 kirkerådsmøder. Forretningsudvalget har holdt møde et lignende antal gange for at forberede kirkerådsmøderne.

I forbindelse med evalueringen af Kirkedagen fra i fjor har rådet desværre været nødt til at forholde sig til problemet: Hvordan skal der reageres, når et medlem, altså en menighed, ikke har betalt sit årsbidrag?

I henhold til vedtægterne for DKS mister et medlem af forbundet stemmeret, når det ikke har betalt årsbidraget. Problemet opstår heldigvis yderst sjældent, selv om der hvert år skal rykkes for indbetaling af årsbidrag hos et par enkelte menigheder. Kirkerådet har besluttet, at der ikke skal afviges fra denne vedtægtsbestemmelse.

Bygge- og ejendomssager

Husum. I sidste års beretning stod: ”Vi trænger virkelig til en afklaring vedrørende **præstegården** i Husum”. Kirkerådet har beskæftiget sig med forholdene i Husum på flere møder. Grundet en uafsluttet retssag valgte kirkerådet foreløbigt at udsætte nedrivelsen af præstegården. Præsteparret er dog gået med til, at præstegården og menighedslokalet kan rives ned.

Betyder det så, at der skal bygges en ny præstegård med menighedslokale?

Kirkerådet har i den forbindelse selvfølgelig beskæftiget sig mere overordnet med **strukturspørgsmålet**. Kirkerådet har både mere

generelt og aktuelt valgt at tage hensyn til Dansk Skoleforenings struktur for fællesskolerne. Ud fra den vinkel ser Kirkerådet ingen anden løsning, end at der en dag igen, når midlerne dertil er fundet, står en ny præstegård i Husum.

Hvad **menighedslokalet** derimod angår, peger pilen blandt kirkerådsmedlemmerne på en udnyttelse af de stedlige muligheder i skolens lokaler eller på Husumhus. Menighedsrådet har tilkendegivet, at de meget gerne ser, at der atter vil være et mindre menighedslokale i forbindelse med en ny præstegård.

På **Sild** er den udvendige sanering af murværk på staldkirken og præstegården afsluttet. Dette markeres med en fest i menigheden den 28. august. Resultatet er blevet mere end flot.

Nok en gang en hjertelig tak til **Den A.P. Møllerske Støttefond** for den store gave til projekterne på øen og i **Stuhrs Allé 17** i Flensborg. Uden denne støtte havde vi ikke haft muligheden for at renovere.

Ejendommen med præstebolig, menighedslokaler og lejlighed i Stuhrs Allé i Flensborg har fået nyt tag og udvendig efterisolering, nye vinduer med mere. Desværre blev saneringen en del dyrere end forudset, idet der blev konstateret svamp forskellige steder i bygningen f.eks. en hvilende en af slagsen i et afsnit af hulmuren, ligesom der var svampeangreb i ikke synlige dele af bjælker.

Erfaringen herfra afslører den begrænsning, der altid ligger i de bygningssyn, vi med arkitektbistand gennemfører ca. hvert andet år, for vi lukker altså ikke op ind til hulrum, lige så lidt som vi saver i bjælker for at se, hvor sunde de er. Desuden viser det, at vi ved renoveringer handler fornuftigt ved at arbejde med en større reserve til uforudsete udgifter.

Helligånds Sogn har givet DKS et tilskud på 25.000,00 Euro til saneringen.

Den meget våde sensommer fik konsekvenser for projektet i **Frederiksdal 40**, Flensborg, idet tag og isoleringsopgaver kunne færdiggøres; men det lod sig ikke gøre for håndværkerne at blive færdige med mindre udvendige reparationer. Foreløbig ser budgettet dog ud til at holde.

I **Rendsborg** er arbejdet med det nye tag og efterisolering færdigt. Til denne renovering var der opsparet midler via henlæggelser gennem nogle år. Se også regnskabet.

Forhåbentlig kan resultatet af investeringerne aflæses temmelig kontant på varmeregningen, i hvert fald burde disse have en miljømæssig effekt. Menighedsrådsmedlemmerne opfordres i øvrigt til at lade sig inspirere af hjemmesiden: www.gronkirke.dk. Præsterne er blevet gjort opmærksomme på denne side tilbage i november 2008. Det er vigtigt, at alle bidrager til besparelser på energiforbruget. Et reduceret forbrug vil yderligere have den fordel, at det aflaster DKS' refusionsordning, og pengene kunne måske bruges til en bedre aflønning af organisterne, som en af præsterne foreslår.

I provsteboligen i **Wrangelsgade**, Flensborg, er det gamle køkken blevet udskiftet med et nyt.

Takket være et ekstra tilskud fra **A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal** er saneringen af murværk afsluttet ved **Ansgar Kirke, Flensborg Nord**.

Kirken er ved samme gave også blevet udstyret med vel det bedste højttaleranlæg på markedet, samtidigt med at højttalerne er anbragt, så den besøgende tror, at de altid har været i kirken. Flot tænkt og udført af arkitekt og håndværkere.

Desuden er der blevet gennemført en lang række mindre reparationer og vedligeholdelsesopgaver på præstegårdene, som læserne ikke skal trættes med.

Totalt set har DKS anvendt små 900.000 € på vedligeholdelse i 2010 og yder dermed et godt bidrag til omsætningen i landsdelen.

Desværre kan vi ikke nøjes med at betale 85 %, ligesom regeringen gør i forhold til de danske skoler.

Forholdet til DSUK.

DSUK's Sydslesvigudvalg har ændret betegnelse til DKS-udvalget. Denne ændring er blevet gennemført for ikke fremover at have navnesammenfald med det politiske Sydslesvigudvalg. Det ændrer ikke på udvalgets arbejdsopgaver. Udvalget mødes som regel to gange årligt, gerne forskellige steder i Sydslesvig. Ud over en orientering ved den lokale præst, modtager medlemmerne informationer om udvikling og udfordringer i DSUK og DKS. Der fortæles om situationen i Sydslesvig, og så beskæftiger udvalget sig selvklart med de embedssager, der angår Sydslesvig, eftersom udvalget har indstillingsret.

Kirkerådet har bedt **Lorentz Korsgaard** stille sig til rådighed for en ny 3-årig periode, hvilket han har erklæret sig villig til.

I udvalget bliver vi desværre nødt til at tage afsked med **Inge Bondo**, idet hun stopper efter DSUK's Lands og repræsentantskabsmøde den 25. august. Kirkerådet retter en stor tak til Inge Bondo for mange års engageret indsats til fordel for Dansk Kirke i Sydslesvig. Ikke kun via direkte finansiel støtte; men også via mange års kreds- og bestyrelsesarbejde under Dansk Kirke i Udlandet og siden fusionen i 2004 til DSUK i Sydslesvigudvalget. Hun har været en flittig gæst i landsdelen og f.eks. repræsenteret DKU/DSUK på mange Kirkedage, besøgsture, indsættelser og markeringer i menigheder.

Det er endvidere vemodigt, at DSUK's **formand, fhv. kirkeminister A.O. Andersens** periode i bestyrelsen også rinder ud i august i år.

Ingen kan vist være i tvivl om, at han har et stort hjerte for Sydslesvig, og at det ikke har skortet på opbakning til vort kirkeliv. Han har forstået og fastholdt, ikke uden konstruktiv kritik, at der er forskel på den historiske arv Danmark har her i landsdelen og den øvrige arbejdsmark under DSUK. Også hans indsats vil blive savnet.

I bestyrelsen er Sydslesvig repræsenteret ved **rektor Jørgen Kühl** og **pastor Preben K. Mogensen**. Førstnævnte blev valgt på Kirkedagen i fjor, og Preben K. Mogensen har stillet sig til rådighed for endnu en periode fra sommeren 2011 som den ene af de to medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer. Valget er endnu ikke afgjort.

På DSUK's lands- og repræsentantskabsmøde i fjor kritiserede en af de delegerede, at ikke alle danske menigheder i Sydslesvig er støtte-medlem til fordel for DSUK.

I manges optik udtrykker kritikken den omvendte verden, når menighederne i Sydslesvig opfordres til medlemskab, idet det hører til DSUK's formål at støtte Sydslesvig.

På den anden side kan vore menigheder vel lige så godt som menigheder i Danmark være støttemedlemmer, idet også udrejste fra vores landsdel kan have glæde af DSUK's vidtfor-grenede arbejde.

I hvilken grad de danske menigheder og præster er blevet en integreret del af Haderslev Stift har vores fælles **biskop Niels H. Arendt** fået betonet ved flittige besøg i landsdelen, f.eks. i forbindelse med menigheds- og kirkejubilæer samt ved at pålægge præster fra Sydslesvig opgaven med at tilrettelægge det fælles konvent for stiftets præster.

Kirkeudvalgets besøg

Folketingets Kirkeudvalg og centrale personer fra Kirkeministeriet, herunder departementschef **Henrik Nepper-Christensen**, besøgte landsdelen den 24. og 25. august. Her blev deltagerne, suppleret af DSUK's formand og generalsekretær, ikke kun orienteret om vore egne forhold.

Takket være medvirken af skoledirektør **Anders Molt Ipsen**, landdagsmedlem **Anke Spoorendonk** og generalsekretær **Jens A. Christiansen** fik de en meget bred orientering om nutidens virkefelt og mindretallets udfordringer. Mødet med vicebiskop **Gotthard Maggaard** i Slesvig Domkirke gav deltagerne et grundigt indblik i forholdene for den tyske evangelisk-lutherske kirke. Vi havde den glæde at daværende **kirkeminister Birthe Rønn Hornbech** også deltog i en stor del af programmet.

Der skal rettes en stor tak til **generalkonsul Henrik Becker-Christensen** og **Grethe Bay** for samværet på Dansk Generalkonsulat med deltagelse af udvalgsmedlemmerne, kirkeminister og embedsmænd, vores biskop, DSUK's repræsentanter, hele kirkerådet og DKS' **forretningsfører Jytte Nickelsen**.

Spørgsmålet om børneattester.

Emnet har været drøftet flere gange på kirkerådsmøder, på kredsmøder og ved to tjenstlige møder med præsterne. Kirkerådet er overbevist om, at menighedsrådene og præsterne er klare over deres ansvar lokalt og vil forholde sig til det.

Kirkerådet fastholder, at ansvaret netop ligger lokalt, såfremt en ansat medarbejder måtte være alene med børn. I forbindelse med nyanstættelser af præster har DSUK i nogle år afkrævet en samtykkeerklæring til indhentning af særlige oplysninger fra Det Centrale Kriminalregister.

Det sydslesvigske Samråd

I Samrådsregi har et udvalg, hvor DKS var repræsenteret af Jacob Ørsted, beskæftiget sig med en fælles **kommunikationsstrategi** og udgivelsen af et **fælles mindretalsmagasin**.

Kirkerådsmedlemmerne foretrækker at holde fast i den kendte kirkeside i Flensborg Avis, som der er gammel tradition for. Se dog mere herom på side 9 under punkt: **Kirkesiden**.

I mellemtiden har Flensborg Avis og Sydslesvigsk Forening besluttet at udgive et fælles mindretalsmagasin foreløbig 4 gange her i 2011. Andre organisationer bydes velkomne i redaktionsgruppen såfremt de kan stille med ”journalistisk kyndige repræsentanter”, ligesom der er åbnet for bidrag.

Vedrørende fælles **kommunikationsstrategi** kan Kirkerådet principielt godt bakke op om tanken om i fællesskab at ansætte en journalist med henblik på at varetage kontakten til fortrinsvis danske medier. Kirkerådet får det dog ikke til at harmonere med, at sydslesvigske organisationer ikke agter eller ser muligheder for at ændre på deres egne presseafdelinger. En realisering af forslaget er da også udskudt foreløbigt.

Reduktion i tilskud

Kirkerådet har måttet tage til efterretning, at det brede kulturtilskud fra Kiel til mindretallet er blevet reduceret med 5 % i 2010 og bliver reduceret med 15 % i både 2011 og 2012. Det vil sige, at tilskuddet er blevet reduceret med ca. 1/3 på 3 år.

Dette rammer også DKS, idet vi tilgodeses med en bestemt procentsats af det totale tilskud. Besparelsen er ikke specielt møntet på mindretallet; men er et led i den generelle sparepolitik.

Ministerpræsidentens Dispositionsfond

Til trods for en ansøgning fra Den danske Menighed i Lyksborg og omegn er der ikke

blevet udbetalt penge til mindretallet fra fonden i år.

Stadfæstelse af vedtægter vedrørende Sild.

Menighedsrådet og generalforsamlingen har arbejdet med ændringer af vedtægterne for Den danske Menighed på Sild. Kirkerådet har stadfæstet disse på mødet den 1. februar i år.

Nytænkning vedrørende Skole- Kirkemuseum

Skal det nogensinde blive til noget med et danske skole- kirkemuseum i Sydslesvig må der flere engagerede ildsjæle på banen!

Kirsten la Cour har foreslået flere løsninger; men ingen af dem har fået medvind af betydning. Diverse effekter haves og er opmagasineret på forsvarlig vis. Der er en historie, der bør fortælles til de næste generationer; men hvor, af hvem og hvordan?

Kirsten la Cour har i et brev til Kirkerådet meddelt, at nu må stafetten gives videre til andre, så kære læser: Har du ideer og kræfter, så lad os det høre!

Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde

Her kort før Kirkedagen har et stort antal deltaget i den 9-dages ekskursion, der rundede et kursus af, som MBU-konsulent **Thomas Hougese**n havde fået arrangeret om Calvin, calvinisme, kunst og kultur, i samarbejde med Teologisk Pædagogisk Center i Løgumkloster.

Konsulentens virkefelt favner bredt. Det være sig fra de efterhånden kendte og efterspurgte julevandring og påskevandring, via inspiration til arbejdet med minikonfirmander, viktartjeneste i forbindelse med konfirmandundervisning ved præsters sygdom o.l. Han arrangerer lejre for konfirmander og udviser store koordineringsevner f.eks. på den store fælles lejr på Christianslyst, hvor der i år deltog 124 konfirmander og 30 hjælpere.

600 gymnasieelever fra Haderslev Stift og Sydslesvig deltog i en konference for unge på A.P. Møller-Skolen under temaet: Viden og Tro.

Der har været temadag i Ansgar Kirke, Flensborg Nord for unge med deltagelse af konfirmander fra grænsesogne. Der kunne nævnes meget mere under arbejdsgrøene som studietur, manager-opgave for Ten Sing gruppen, ungdomsgudstjenester, kontakten til FDF osv. Der kommer da også et supplement til denne beretning ved Thomas Hougese på Kirkedagen.

Set hen over året, har arbejdet medført kontakter til ca. 2.800 unge fra landsdelen. Det største arrangement i 2010 var ”Jesus på Flensborghus”, hvor ca. 700 elever fra 24 forskellige danske skoler i Sydslesvig deltog. Det er Kirkerådets opfattelse, at investeringen af fælles midler i konsulentordningen er givet godt ud. Tak til SdU for samarbejdet og til Dansk Centralbibliotek, fordi materiale-samlingen finder plads inden for deres rammer.

”Din danske kirke i Sydslesvig”

Den 21. marts var der inviteret til pressemøde i Center for Undervisningsmidler i Flensborg. Her blev den nu komplette udgave præsenteret. **Kirsten la Cour**, Dansk Skoleforenings konsulent for bl.a. kristendomskundskab og historie, har færdiggjort det pædagogiske materiale til bogen, som kirkedagsdeltagerne fik præsenteret i fjor.

Nu er hele pakken klar til brug i skolerne; men altså ikke begrænset til brug her. Bog og undervisningsmateriale kan udmærket bruges i studiekredse, ved menighedsmøder, i voksenundervisning, i konfirmationsforberedelsen, i dialogen hen over grænsen vedrørende analyse af kirkeforhold samt til formidling af den afgørende historie, der tager sit udspring i det slesvigske.

Til interesserede: Brug det.

Til menigheder og præster: Køb så et lager hjem, idet bogen også egner sig som en udmærket gave til f.eks. konfirmander og fødselærer i menigheden.

Der skal rettes en stor tak til Dansk Skoleforening ved skoledirektør Anders Molt Ipsen og Kirsten la Cour for samarbejdet.

Embedssager

Et meget **flot og særligt jubilæum** er blevet markeret i Husum. Kirketjener **Manfred Nickelsen** kan her se tilbage på 40 års tjeneste til fordel for menigheden. Jubilæet blev markeret ved en reception efter gudstjenesten den 31. oktober i fjor.

DKS har hverken en sølv- eller guldnål; men Kirkerådet besluttede at give Manfred Nickelsen en speciel udgave af Bibelen. Hjerteligt til lykke med det imponerende jubilæum. Ja, det er egentlig menigheden, der skal ønskes tillykke med en så trofast og ualmindelig loyal medarbejder.

Victor Greve er vendt hjem til Frederiksstad og Bredsted efter en alvorlig og krævende opgave som feltpræst i Afghanistan. Man må meget påskønne, at danske præster også løser de krævende sjælesørgeriske opgaver dér. I den sammenhæng skal der også rettes en stor tak til **Lone Uldall Jørgensen**, der har været hans afløser.

Hvor afhængige eller forbundne vi er i Sydslesvig illustreres bl.a. af Dansk Skoleforenings Fællesråds beslutning om en skolelukning i Flensborg. Når det efter sommerferien er slut med skolevirksomhed på **Christian Paulsen-Skolen**, så bliver Helligånds Sogn den første danske menighed i landsdelen uden skole i området!

Situationen giver anledning til overvejelser vedrørende sognegrænser i den indre by hhv.

aftaler om samarbejde og opgavefordelinger mellem præsterne vedrørende betjening af skoler og børnehaver.

På det tjenstlige møde i begyndelsen af marts blev det aftalt, at følgende præster: **Preben K. Mogensen, Jacob Ørsted, Ib Nedergaard Christensen, Cecilie Brask og Mads P. Mønsted** tilknyttes katastrofeberedskabet i Syddanmark.

Nogle af præsterne er i forvejen tilknyttet den lokale "Notfallseelsorge". Udvidelsen sikrer, at det danske katastrofeberedskab har nogle at kontakte, hvis de bliver bedt om at hjælpe ved f.eks. en større ulykke syd for grænsen, hvor flere danske eller nordiske medborgere er involverede.

Med henblik på bedre udnyttelse af **medievirkeligheden** anno 2011 har Kirkerådet besluttet at afsætte midler til to kursusdage primært henvendt til præster, så vi kan modtage faglig rådgivning vedrørende kommunikation, kirkebladet, hjemmesiden, og artikler til medierne. Vi vil få anvisninger til opnåelse af øget synlighed, forslag til et nyhedsbrev, udnyttelse af sociale medier med videre. Kurset afholdes i efteråret.

Størstedelen af præsterne har tilmeldt sig.

Refusionsordningen

Næsten alle menigheder får i dag afregnet skat og sociale afgifter for de ansatte via kirkekontoret. Det er helt efter aftalerne om serviceydelser herfra.

Det skal dog understreges, at kirkekontorets ansatte er afhængige af præcise og korrekte informationer om menighedens medarbejdere. Derfor sættes der pris på en levende kontakt til menighederne. Skulle en menighedsrådsformand, præst eller kasserer være i tvivl om informationernes korrekthed, så ring hellere en gang for meget end for lidt.

Håndbog for menighedsråd og præster

Et udvalg bestående af **Marianne Wulff, Jens Peter Hovgaard, Susanne Bramsen Böll, Lotte Heftye og Jytte Nickelsen** har udarbejdet en nyttig håndbog til brug for menighedsråd med sigte på vore vilkår. Den vil komme til at ligge på DKS' hjemmeside og vil på den måde være let at opdatere. Håndbogen vil kunne give svar på de spørgsmål, menighedsråd i Sydslesvig måtte have vedrørende egne og mere generelle problemstillinger. Lad endelig gruppen få en reaktion, hvis man efter endt læsning skulle ønske en tilføjelse eller et emne belyst.

Danske Kirkers Råd

DKS er blevet opfordret til at blive medlem af Danske Kirkers Råd, som er en medlemsorganisation bestående af 16 kirkesamfund samt 46 kirkelige organisationer samlet i Økumenisk Forum. DKS ville helt sikkert kunne dyrke tilhørsforholdet til danske kirker og kirkelige organisationer i højere grad. Grundet DKS' nære tilknytning til Haderslev Stifts Mellemkirkelige Udvalg, som er medlem af Dansk Kirkers Råd, og af ressourcemæssige hensyn valgte Kirkerådet at sige "nej tak" til invitationen.

Ny udgave af dansk-tysk salmebog

Realiseringen halter noget, idet Det Kgl. Vajsenhus' Forlag er meget tilbageholdende med at gå ind i projektet. Begrundelsen er, at forlaget endnu ligger inde med 1600 eksemplarer af den dansk-tyske salmebog fra 1995, som efter deres opfattelse bliver usælgelige, når en ny udgave er produceret. Det kan der selvfølgelig være noget om.

På den anden side bør en gammel lagerbeholdning vel ikke blokere for en mere tidsvarende udgave. Situationen synes noget fastlåst.

En vej ud af miseren kunne være, at de danske menigheder i Sydslesvig på forpligtende vis får markeret over for forlaget, hvor mange eksemplarer, vi agter at aftage her syd for grænsen (det bør selvfølgelig være et overbevisende antal!). Den gamle beholdning i menighederne og kapeller er forhåbentlig ved at være godt brugt.

Desuden trænger vi til en **udgave**, som **deler numre** med den aktuelle udgave af Den Danske Salmebog af 2003, ligesom det i fjor omtalte supplement med oversættelse af nyere tyske salmer vil være en berigelse.

Dette fremskridt ville gøre salmebogen meget mere anvendelig i menighederne ved højmesser og kirkelige handlinger samt ved fællesgudstjenester med en tysk menighed. Desuden ville omtalte overensstemmelse med numrene være et ekstra salgsargument over for typiske "turistmenigheder" nord for grænsen.

Tak til de engagerede fra **Grundtvigværkstedet** samt præsterne **Ea Dal, Cecilie Brask, Katharina Born og Søren Agersnap** og organist **Stephan Krueger** for ihærdighed og flid med henblik på at få realiseret salmebogen.

Kirkesiden

Redaktionen bestående af **Victor Greve, Jacob Ørsted og Jon Hardon Hansen** skal have en stor tak for indsatsen og roses for en månedlig side med en bred og alsidig orientering om kirkelige forhold, boganmeldelser, tankevækkende artikler og en "fluesmækker", der givetvis rusker noget i de fleste læsere. Redaktørerne skal ikke kun have ros for indholdet; men sandelig også fordi de går til opgaven ganske frivilligt og uden ekstra honorar.

Det skal betones, at ansvaret for emner, linjen og den redaktionelle vinkling helt hviler på deres skuldre.

Et gammelt ordsprog siger: ”Når krybben er tom, bides hestene”. Medlemmer af redaktionen, forretningsfører og provst har været inviteret til et møde med chefredaktøren og økonomichefen for Flensborg Avis om kirkesidens fremtid. Her fik vi at vide, at avisen fremover vil afkræve DKS penge for at bringe Kirkesiden. Dog til en særpris.

På mødet argumenterede deltagerne kraftigt imod denne udvikling. Det blev påpeget, at redaktionsgruppen frivilligt og uden omkostninger for Flensborg Avis leverer stof af høj kvalitet, som avisen ikke har ressourcer til at bringe.

Det er Kirkerådets holdning, at Flensborg Avis som det danske mindretals eneste avis, må have som selvforståelse, at den skal orientere bredt om dansk kultur. Til denne brede orientering hører kristendom og kirke. Avisen burde derfor glæde sig over, at der ad frivillighedens vej er åbnet for at sikre avisens bredde.

Endvidere blev der argumenteret for, at det næppe er særligt indlysende for danske tilskudsgivere, at der skal betales moms af de beløb på en regning, der skal flyttes fra en bevillingsmodtager til en anden.

Desuden er der blevet argumenteret for, at de danske menigheder i forvejen udviser stor solidaritet med avisen via de mange annoncer vedrørende arrangementer og generalforsamlinger.

På det tjenstlige møde for præsterne i marts var der udbredt modstand mod at betale for siden. Der henvistes til, at DKS som tilsluttet forening burde indgå i et tættere samarbejde med SSF og Kontakt om Kirkesiden fremover. Kirkesideredaktionen har drøftet problemet. Kirkerådet har arbejdet med emnet over to møder. Der er enighed om at gøre brug af den mulighed, der har åbnet sig gennem et tættere samarbejde med Kontakt.

Christianslystmødet

Det har ikke skortet på opfordringer til at menighedsråd og præster gør denne efterhånden traditionsrige højskoledag på Christianslyst til et fælles anliggende. Her er en rigtig god mulighed for at være sammen, høre gode foredrag og glæde sig over fællesskab med andre engagerede fra Sydslesvig.

Atter i år, i dagene 1. og 2. april, havde udvalget bag arrangementet, **Susanne Bramsen Böll, Cecilie Brask og Finn Egeris Petersen** lagt sig i selen for at give deltagerne et godt døgn. Emnet kunne ikke være mere centralt. Foredragsholderne beskæftigede sig med gudstjenestens historie og betydning for vores kultur, med dens indhold og opbygning, med muligheder for fornyelse og tilpasning til en ny tid. Sognepræst Tine Illum, professor dr. phil. Erik A. Nielsen og Børne- og Ungdomspræst Per Ramsdal berigede, provokerede og oplevede forsamlingen.

Forholdet til Den Nordelbiske Kirke

I nogle menigheder er der fast tradition for f.eks. fælles gudstjenester. I andre er der fælles arrangementer ud fra et aktuelt behov.

Hovedsagen er, at dialogen, den gensidige respekt og velviljen er til stede.

Da der med jævne mellemrum sker udskiftninger blandt menighedsrådsmedlemmer og præster, skal der hele tiden lægges kræfter i vedligeholdelsen og udbygningen af disse traditioner, ligesom det er vigtigt, at den fælles historie bliver fortalt igen og igen.

De årlige møder i det dansk-tyske samtaleforum er også med til at sikre, at der er et udbredt kendskab til hinanden.

I 1968 indgik DKS aftaler med den daværende Slesvig-Holstenske Landeskirche. Aftaler, som er fastholdt i ”Kirchengesetz zur Regelung der Zusammenarbeit mit der ”Dänischen Kirche in Südschleswig e.V.”” og i den såkaldte „Ausführungsverordnung”. Vi er meget

opmærksomme på, at disse aftaler ikke må gå i glemmebogen i forbindelse med fusionen hen imod en ny Nordkirche, som skal krones med en fest til pinse 2012.

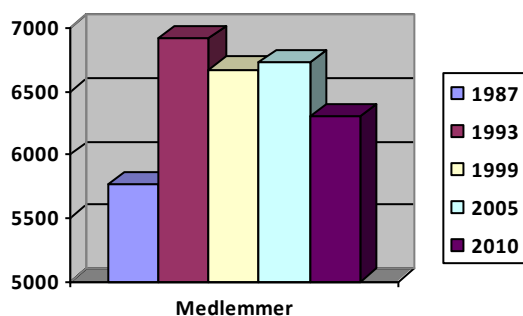
På det seneste møde i dette samtaleforum blev det forsikret os, at også den nye kirke vil stå ved de gamle aftaler.

Følgende fortæller mere end tydeligt om gensidig respekt, et stærkt fællesskab, solidaritet, ja godt naboskab. Den danske menighed på **Sild** støtter ”den tyske menighed i Vesterland i sine bestræbelser på at samle penge ind til finansiering af et nyt varmeanlæg til den gamle bykirke Skt. Niels. Den kirke, som den danske menighed lige siden sin grundlæggelse i 1948 bruger til konfirmation, juleaften, julevandring, frisiske gudstjenester, børne- og skolegudstjenester samt kirkelige handlinger”. Som på Sild er der sjældent vanskeligheder med at låne eller leje sognekirkerne lokalt.

TAL FRA DEN KIRKELIGE VIRKSOMHED

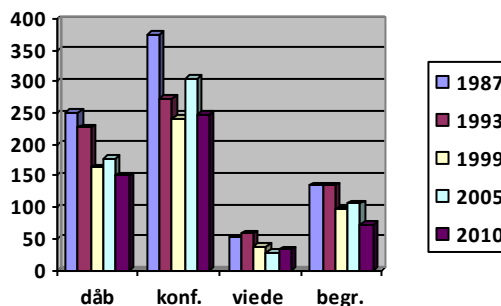
De 35 danske menigheder i Sydslesvig kan for året 2010 melde et samlet medlemstal på 6.300 mod 6.394 i 2009. I 8 embedsdistrikter er der tale om en **medlemsfremgang**. I 12 må der berettes om en **reduktion** i antallet af medlemmer. To af vore distrikter indberetter samme medlemstal som året før.

Her følger en oversigt over udviklingen:

Præsterne døbte 151 mod 173 året før. Fra landsdelen blev 248 konfirmeret mod 251 i

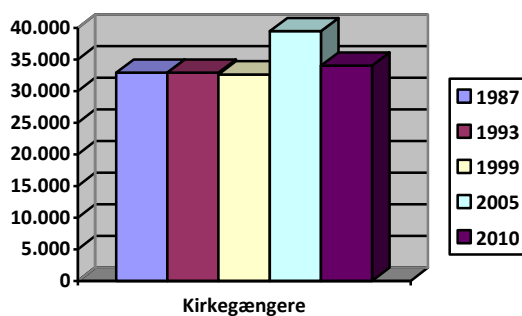
2009. 32 par modtog den kirkelige velsignelse mod 33 i 2009. Endvidere begravede præsterne 72 mod 98.

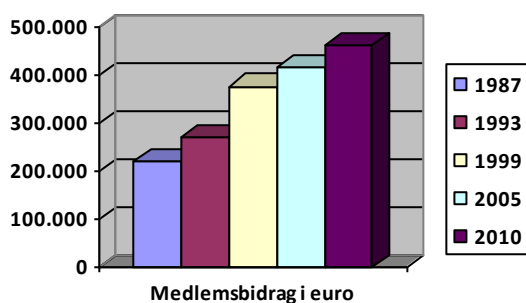
I menighederne fejredes 1352 gudstjenester mod 1349 året før med 34.010 deltagere og 12.670 altergæster mod 36.006 kirkegængere og 13.513 altergæster i 2009.

Endvidere blev der fejret 94 børnehave- og skolegudstjenester med 6.721 deltagere mod 94 med 7.567 deltagere året før. Flere præster skriver i deres beretninger om færre gudstjenedeltagere og aflyste aftaler med børnehaver og skoler grundet snevejr.

Nedenstående ses udviklingen over antallet af kirkegængere.

Samlet set bidrog medlemmerne i 2010 med 462.754,51 € til de 35 menigheders drift mod 459.275,19 € i 2009. En stigning på 0,76 %. Hermed ligger vi under den gennemsnitlige inflation i Tyskland, som var på 1,1 % i 2010. Se kommentar hertil under afsnittet: ”Formål, delmål, målopnåelse”.

FRA PRÆSTERNES BERETNINGER

I beretningens indledning er der peget på det livsnødvendige arbejde i menighederne. Det giver et stort ansvar at stå i en 2000 år gammel forkyndende tradition og skulle formidle den videre til næste generation.

Netop fordi det er så vigtigt, kirkeligt, kulturelt og folkeligt, kunne der helt sikkert være inspiration at hente for læserne af denne beretning, hvis f.eks. nedenstående pluk fra præsternes årlige beretninger til deres arbejdsgiver DSUK blev suppleret med en beretning fra menighedsrådsformændene til DKS, hvorfra der måtte bringes uddrag. Men den forpligtelse er nu en gang ikke indbygget i vores system.

Nu betragter præster generelt ikke menighedsrådsarbejde som opdelt i et ”dem” og ”mig”. Det fornemmes umiskendeligt, at det er vigtigt for mange af præsterne at få udtrykt stor taknemlighed over den frugtbare dialog, der foregår i menighedsrådene. Den engagerede beredvillighed til ”altid at gøre en konkret indsats” gør indtryk. Takken krydres af nogle med bekymring for, om der kan vælges et fuldtalligt menighedsråd ved næste valg.

Præsternes beretninger er hos de fleste udformet som en slags status over årets arbejde. De retter her både kritikken indad mod dem selv og af og til mod det, der kan opfattes som

manglende ansvarsfølelse for ikke at sige ligegyldighed i den potentielle menighed.

Da flere af præsterne har været i landsdelen i en længere årrække, rummer nogle af beretningerne også kommentarer til den udvikling, de har kunnet observere hen over årene. Flere har reageret på opfordringen til at forholde sig til situationen mere generelt for menighed, folkeliv og DKS.

Nogle konstaterer, at der er kommet nye ”brugere” af mindretallet. Folk med en løsere tilknytning til og manglende kendskab til dansk sprog og kultur i bred forstand. Det stiller mange gange menigheden og foreningslivet i en vanskelig situation, for som én konkluderer: ”Sproget er det afgørende for tilknytningen til menigheden. Vi er jo ikke en bedre evangelisk-luthersk kirke end den tyske”.

Eller som det også er formuleret: ”At være dansk kirke i Sydslesvig kan være en balancegang mellem overoptimisme og den pessimisme, der lukker og låser før lukketid”.

En anden formulerer det sådan, at virkeligheden ikke giver anledning til ”skønmaleri”, men vedkommende er ”fortrøstningsfuld”.

Embederne byder på meget forskellige vilkår.

Ud over de mange gudstjenestetilbud inkl. Taizé-andagter spænder initiativerne fra babysalmesang, mor/barn-klub, mikro- og mikrokonfirmander, et utraditionel forløb for konfirmationsforberedelsen opdelt i blokke, læse- og studiekredse, koncerter, voksenundervisning, seniormøder og meget andet.

Anstrengelserne med en basar får gode ord med på vejen af Finn Egeris Petersen, Sct. Jørgen, Flensborg, idet han betoner, at den giver overskud på mere end én måde: ”Den samler nemlig godt og vel 150 mennesker til en hyggelig eftermiddag med kaffebord, salgsboder og lotteri og styrker menighedens identitet”.

Beretningerne bærer præg af, at menighedsråd og præst virkelig gør sig umage for at stikke fingeren i jorden og justere ind efter de lokale vilkår.

Præsterne er bevidste om, hvor afhængige de er af gode relationer til institutioner og foreningsliv lokalt, hvorfor der bruges megen energi på at holde disse forbindelser åbne og bidrage til dem.

Det forhold giver anledning til mange glæder; men sandelig også en del skuffelser, når der f.eks. savnes solidaritet, opbakning og engagement fra andre ansatte i mindretallet.

Præsterne oplever at antallet af konfirmander svinger noget. Én har spurgt ind til, hvorfor de sidste 20 % i sognet ikke skal/vil konfirmeres. Begrundelsen er ”ateistiske forældre og ikke dansk døbt, hvilket næsten alle vore konfirmander er, tysk konfirmation, anden religion i bagagen”.

Mange steder er der langt over 20 % af en årgang, der ikke bliver konfirmeret. Vi plejer at forklare dette tal ved at henvise til, at mindretallet består af mange såkaldt blandede familier, hvor den tyske side også bliver tilgodeset f.eks. i forholdet til kirken og konfirmationsforberedelsen.

Mange præster gør sig store overvejelser vedrørende gudstjenesten, dens formidling og form. Præster er generelt glade for højmesse; men ser et problem, idet den virker så fremmedartet for mange.

Eller som Ea Dal skriver: ”Gudstjenester er givende, hvis man er involveret i dem, og det er man som sjældent kirkegænger ikke, når man ikke rigtigt ved, hvad der foregår, og ikke kan synge med på salmerne”.

Når man selv holder af den almindelige højmesse, kan det være svært for en præst at acceptere, at ”der gerne skal være noget særligt på tapetet” for at folk vil komme.

Det kan konstateres, at der til stadighed gøres bestræbelser på tilpasning og fornyelser med børne- og familiegudstjenester.

I erkendelsen af at der ikke er noget ”der kan trække til kirke som god mad og drikke” inviteres til spaghetti- og grillgudstjenester. Kort og godt: Opfindsomheden er imponerende stor.

FORMÅL, DELMÅL, MÅLOPNÅELSE

Menighedernes arrangementer og gudstjenester vidner om en væsentlig indsats til fordel for det danske mindretal. 1352 gudstjenester med mere end 34.000 kirkegængere er vel ikke så ringe endda.

Menighed og præst arbejder ud fra den evangelisk-lutherske folkekirkelige grund. Sproget er i højeste grad det danske, dog med forskellige lokale traditioner for resumé af prædiken på tysk, ligesom der må anvendes tysk ved de fleste kirkelige handlinger. Messefald forekommer sjældent. På den anden side er der som regel plads til flere kirkegængere.

En af udfordringerne fremadrettet er en forøgelse af menighedernes indtægter og dermed selvhjulpethed.

Vi bør blive skrappere til at sige til vore medlemmer: ”Kig på din skatteopgørelse. Se hvad du betaler i ”Solidaritätszuschlag” (= 5,5 % af din skat). Dit kirkebidrag bør være næsten det samme (5 %).”

Alt i alt vidner det store antal gudstjenester og kirkegængere, de mange initiativer og arrangementer i menighedernes regi i det sydslesvigske landskab om, at menighedslivet stadigvæk spiller en stor rolle for mange sydslesviger til trods for en mindre tilbagegang i det samlede antal medlemmer.

TAK

Dette er den sidste beretning, medens der endnu er noget der hedder: ”Udvalget vedrørende Danske Kulturelle Anliggender i Sydslesvig”.

I daglig tale kaldt: 6-mandsudvalget. Efter næste valg til Folketinget ændrer udvalget i henhold til Sydslesvigloven af 29. marts 2010 navn til ”Sydslesvigudvalget”.

Vi må regne med en meget stor udskiftning i udvalget, eftersom en række af medlemmerne har tilkendegivet, at de holder som politikere i Folketinget. Da ”ånden” i loven tilsigter, at medlemmerne af Sydslesvigudvalget bør være medlemmer af Folketinget, må det danske arbejde i Sydslesvig generelt forvente (frygte) et større traditionstab.

Der skal herfra med vemod fremføres en stor og hjertelig tak til de nuværende medlemmer, med formand **Kim Andersen** i spidsen, for al den støtte, Dansk Kirke i Sydslesvig har nydt godt af. De har med jævne mellemrum givet Kirkeministeriet råd og vejledning. Tak.

Der skal herfra fremføres en stor tak for uvurderlig støtte fra afgangede kirkeminister **Birthe Rønn Hornbech**. Ikke mange ministre har været så omsorgsfulde med hensyn til både at udtrykke støtte og være på stedet for at få indtryk med hjem.

Danmarks nye kirkeminister **Per Stig Møller** hilses velkommen. Det er glædeligt, at ministeren bringer et stort forhåndskendskab til Sydslesvig med ind i arbejdet.

Tak til bestyrelsen, kredse og privatpersoner med tilknytning til DSUK for støtte og samarbejde. Tak til vores biskop **Niels H. Arendt** for værdifuld støtte og loyalitet. Se i øvrigt det særlige afsnit i beretningen om forholdet til DSUK.

Tak til en lang række fonde for støtte til DKS som sådan, til menighedsarbejde og til arbejdet i MBU.

Tak til Landsforeningen af Menighedsråd med formand **Inge Lise Pedersen** i spidsen. Vi modtager herfra ganske gratis Menighedsrådenes Blad til fordeling blandt vore menighedsrådsmedlemmer. Bladet giver via mange

gode artikler inspiration til menighedsrådsarbejdet syd for grænsen. Tanker om Folkekirken fremtid har betydning for vores, fordi vi arbejder på ”folkekirkelig vis”.

Tak for samarbejdet med de danske organisationer i Sydslesvig. Det gælder raden rundt omkring Samrådets bord, Biblioteket, Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger, Dansk Sundhedstjeneste, Flensborg Avis, Sydslesvigsk Vælgerforening, Sydslesvigsk Forening og Dansk Skoleforening.

Der skal også rettes en særlig tak til **Grundtvigsk Forum**, ikke kun for støtte og opmærksomhed; men sandelig også fordi bestyrelsen har valgt at lægge årsmødet i Flensborg her i 2011. I foreningens vedtægter står: ”Årsmøderne afholdes på skift i landsdelene”. Vi betragter beslutningen som både håndsrækning og signal om stærk samhørighed.

Endelig skal der rettes en stor tak til de altid yderst loyale og flittige, venlige og imødekommende medarbejdere **Meike Nedbal**, **Jonna Bardt** og **Jytte Nickelsen** på kirkekontoret.

Kirkedagen 2012 agtes afholdt søndag den 13. maj, og Kirkedagen 2013 er fastlagt til søndag den 28. april.